

La Veu de la Comarca

Setmanari Regionalista de Tortosa

ANY I.

PUGNA PRO PATRIA DABITUR.

NUM. 1.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Tortosa al mes. 0'50
Fora semestre. 3'00

DIRECCIÓ Y REDACCIÓ

Carrer del Parque, N.º 8.

Tortosa 11 Janer de 1903.

La Redacció no fa seus los conceptes ni contenguts dels articles firmats ó copiats.

A qué venim

Al poch de comensat lo present any, LA VEU DE TORTOSA, d'una manera inesperada ha tingut que desaparèixer del camp del Regionalisme Tortosí, per falta de salud de son Director, nostre benvolgut company de causa, D. Francesch Mestre y Noé; y 'ls que sentim en lo fons de l'ànima las humiliacions y vergonyas que ja fa temps está sufrint la Patria Espanyola y, per consegüent; Catalunya, los que la veyém cada dia mes arruïnada y pobra, caminant a sa perdició y prompte a ésser engolida per las nacions, que pensan y trevallan; los que recordém la nostra historia y tradicions, y la nostra grandesa, tant anant sols, com acompanyats de las demás regions germanas, ans de que en mal hora lo poder Central tingués la malahida pretensió de convertirse en Madrastra; los que no volém que Espanya, desaparegui y junt ab ella la nostra estimada Catalunya, no podém estar quiets y ensopits; devem mourens unintnos baix l'únich crit de Patria, ja que qui defensa la Patria, defensa l'Altar y la Llar, que son las dos basas en que han descansat y descansarán totas las civilizacions. A mourers, donchs, y a trevallar vé LA VEU DE LA COMARCA, en defensa de la Patria, y per axó pren per divisa la que 'ls nostres antepassats escrigueren sobre pedra al entrar a Casa la Ciutat, y que diu Pugna pro Patria: axó es, lluyta, batalla, defensa la Patria; Dabitur, hi estás obligat.

A tots crida y demana son auxili la Redacció de LA VEU DE LA COMARCA: al lletrat, al comerciant, al industrial, al pagés y al obrer; tots arrepleguemnos, y al crit de visca la Patria, declarém la guerra sens cuartel a tot lo que s'oposi al nostre engrandiment y avens; mirem cap a llevant, qu' en venen los ares purs, puig los de ponent venen de l' Afri-

ca, Barcelona nos ha donat l'exemple, y al igual dels altres pobles de Catalunya, que volen imitarla femho també nosaltres dihent: Catalunya pera 'ls cataláns, Valencia pera 'ls valencians, Aragón pera 'ls aragonesos y Castilla pera 'ls castellans: aqueixa es la base del regionalisme; per lo tant, LA VEU DE LA COMARCA ve a propagar lo regionalisme, no sols per la comarca tortosina, sino que 's proposa estendrel a las regions ab ella fronterisas, rahó per la cual figurarán articles escrits en las llenguas y dialectes que en ellas se parlan.

LA REDACCIÓ.

Caciquisme rural

Malgrat lo lema d' anticaciquista que en lo més enlairat de sos penóns ostenta lo catalanisme y las diversas campanyas fetas en aquest sentit, encara que sia dolorós confesarho, poch, molt poch, s' ha adelantat.

S' ha destruit casi per complert lo caciquisme a Barcelona y Girona, s' ha fet tremolar al de Tarragona, Sabadell, Manresa y alguna altra població ja d' alguna importancia, pero als pobles segueix xuclant la vida del país y matant energies que esmersades en bé de la patria serien font d' inductible regeneració.

A las grans poblacions la mala herba del caciquisme s' ha trobat ab un terrer abonat y rich en materies nutritives y per aixó mateix si be s' ha desarrollat ab gran vigor també, apenas els ciutadans han volgut, ha anat per terra. Mes als pobles petits, mancats sos habitants del valor moral que dona l' instrucció y sentintse debils pera lluytar y pera vencer, continuan callant y sufrint com si ab son silenci creguessin fer passar la plaga que tenen a sobre seu.

Lo cacich de poble es un rey en miniatura; verdader senyor feudal del sigle XX,

mana y disposa y sas ordres no son ni tan sisquera discutides, donchs ¡ay! del que no acoti 'l cap quan parla l' amo! Les contribucions, lo repartiment dels consums, moltes vegades fins lo poder salvar als minyons de la quinta, tot está a las sevas mans y pot apretar lo tornillo fins que no vólti més y pot affuixarlo, affuixarlo tant que fins s' arriuin a separar lo mascle de la femella.

Perxó mentres aquest mal no desaparegui será casi trevallar en vá lo voler fer desaparèixer lo eunerisme dels districtes rurals, donchs pagesos hi han que aduch simpatisant ab nostras ideas salvadoras, apenas s' els parla d' eleccions te declaran que no 's conti ab ells per venir ja compromés el seu vot pel cacich de la comarca.

Ab el concert economic que alguns autonomistas nos critican que demanesim, sense reparar que no 'l volém com a fi sino com a medi, es casi segur qu' el caciquisme sofriria una forta sotragada. Com no estaria com ara al servey de cap partit polítich, la cobrança de contribucions, los cacichs no podrian utilitzar-la com a arma seva y el pobre pagés no tindria que ajupirse devant d' ells per por de que li apretin més la corda que du al coll.

Además ab els diners dels contribuyents ben administrats per personas de la terra que sempre hi tindrian més interés que 'ls forasters, inductiblement podrian introduirse economias en el presupost de gastos, economias que servirían pera suprimir l' odiós impost de consums, impost quinas funestas consecuencias sofreix casi per complert lo pobre, y aquesta seria una nova arma que s' arrebassaria de mans dels cacichs.

La substitució de la mitjeval instrucció que doná ara lo govern central, per escoles verament modernes y montadas segons los ultims adelants de la Pedagogia, determinaria un augment

d' il·lustració en lo poble inculcantli la dignitat d' home lliure y fentlo apartar ab fastich, després d' haberlo esclafat baix son peu, d' aquell baix quines ordres habia viscut fins aleshores. Barcelona, Desembre 1902.

J. TALLADA.

Dret Civil Tortosí

Dugas son las cosas que constitueixen l'ànima d' un poble, el seu dret y la seva llengua; tant es aixis que mentres aquets elements subsisteixin, será, si possible una unitat entre pobles que els tinguin distints, pero jamay una complerta uniformitat com present imposar l' Estat espanyol a las distintas regions que 'l forman y millor que regions, antigas nacionalitats.

Y de tal modo aquest Estat espanyol está convensut de que 'l dret y la llengua son l'ànima d' un poble, que 'ls seus atachs tant a l' un com a l' altre no han deixat de repetir-se pera veure si matant l'ànima de Catalunya podria matar l' esprit reivindicador catalá.

Ja a primers del sigle VIII, Felip V pera venjarse dels cataláns perque no 'l volian com a rey d' Espanya baix aqueix pretext, donchs, va d' una plomada la abolir tots els seus drets furs y privilegis, mes com sia que contra la voluntat unánime de tot un poble no s' hi pot governar, aquell rey venjatiu va tenir que passar por la vergonya de tornar enrera sobre lo que habia fet, publicant a 16 de Janer de l' any 1716 el Decret de Nova Planta en el qual restablia de nou lo nostre dret. Posteriorment a primers del sigle XIX, mentres tots els espanyols y principalment els catalans estaban lluitant contra 'ls francesos pera l' independència d' Espanya, las Corts reunidas a Cadiz varen donar, sens dupte pera premiarnos el nostre patriotisme, un cop mortal al nostre dret, proclamant que

uns mateixos codichs regirían en totala monarquia, lo que equivalia a dir que el dret de Castella seria el nostre dret. Tampoch aquesta nova tentativa tingué els resultats que els seus autors se proposavan, si be no va ésser obstacle pera que l' any 1851, al publicarse el codich civil espanyol, se presentís completament dels drets regionals lo qual va elevar un número tant gran de protestas, que aquell va fracasar tornant las cosas al seu primitiu estat, fins la formació del codich actual, en que el nostre dret es oficialment reconegut ab preferència a qualsevol altre

Catalunya, donchs, conserva el seu historich dret, contra ell res ha pogut el desvallestat centralisme espanyol: mes aquest dret no es unich a Catalunya, ja que dintre d' ella hi han ciutats y comarcas que el tenen especial, y sens dubte que un dels mes gloriosos, no sols per la seva antigüetat, si que també per la seva importancia es el *Llibre de las Costums de Tortosa* que data de fins del sigle XIII, per més que ja avans d' aquesta fetxa aplicava Tortosa el seu dret com ho demostra la existencia de compilacions especials que els particulars se formavan pera el seu us propi, pues no fa mols anys en el archiu municipal s' en va trobar un anterior al sigle XIII qu' estava destinat pera l' us de dos notaris.

El *Llibre de las Costums de Tortosa* va ferse imprimir per primera volta l' any 1539 per encarrech dels magistrats de Tortosa; y en quant al original se guardava al archiu municipal fins l' any 1854, en que els revoltosos lo varen cremar. També prova l' antigüetat del dret tortosí una carta del Compte Ramón Berenguer, fetxada a primer del sigle XII y dirigida a Tortosa, en la que pera l' aplicació del seu dret fixa el següent terme: per una banda del Coll de Balaguer a Uldecona y per altre de la Roca Folletera al mar.

BIBLIOTECA PÚBLICA TARRAGONA

BIBLIOTECA PÚBLICA TARRAGONA

Entre las instituciones especiales y características del dret de Tortosa, mereix citar-se el pacte de *agermana ment* que marit y muller celebren al casarse, y en virtut del qual s' estableix entre ells una comunitat de tots els bens que adquireixen durant el matrimoni.

També conté el dret de Tortosa una disposició segons la qual la viuda que no ha sigut dotada ni el marit li ha donat *escreix*, aquesta viuda té dret a la quarta part dels bens (*escreix* legal) que va deixar lo seu marit; aquesta disposició es diferenta de la que regeix al resto de Catalunya, pues fora de Tortosa pera que la viuda tinga aytal dret es necessari que la viuda siga pobre y ademés aquesta quarta part may pot pasar de 100 lliures d' or. Té Tortosa un testament privilegiat, en virtut del qual y a falta de notari pot ferse testament devant de dos ó més testimonis y lo que aquets declarin de del jutje y notari dintre els sis mesos de la mort del testador, es valit y produeix els efectes de un verdader testament.

A Catalunya es obligació dels pares, quan poden ferlo, dotar a las sevas fillas, a Tortosa no hi ha obligació; en cambi a Catalunya el marit al casarse no ve obligat a constituir *escreix* en favor de la seva muller; a Tortosa el marit té aquesta obligació sempre que els pares de la seva dona l' hagin dotada.

Fora una tasca llarguissima si haguessim d' anar enumerant una per una las diferencias essencials que entre Tortosa y Catalunya estableixen els seus respectius drets; sols direm que si important es l' un, no menys important es l' altre y que quan arriui l' hora no llunyana, a jutjar per l' actual renaixement de Catalunya, de codificar el dret catalá, ha de ser baix la base de respectar integrament las sevas especialitats. Pera lograr aixó, tots havem de anar units sense donar credit a la especie que propagan els enemichs del progrés y de Catalunya, dient que si aquesta vol sustraires del centralisme madrileny, es pera imposar ella una uniformitat y un centralisme mil voltas més odiós, més rui, y més despòtich que el que sufrim are tots els catalans. No; aixó no es veritat, aixó es una de las tantas calumnias que contra nosaltres s' ens dirigeixen pera dividirnos y es-

fonsarnos; no devem donchs escoltarlos; ans al contrari, més que may devem lluitar tots a la una pera lograr lo que per l' legitim dret ens pertany, pera lograr lo que per la nostra historia ens correspon, devem lluitar en una paraula, pera lograr que siga un fet la nostra autonomia, la autonomia de Catalunya.

F. SANS Y BUIGAS.

Ensenyances de l' historia

La veritat sobre la grandesa d' Espanya

Abans de constituirse Espanya en una sola nació, aislada Castella del rest d' Europa pe 'ls territoris d' Aragó y Navarra, pareixia no tindre atre destí, apart de 'ls inherents a tot estat, que la terminació de la reconquesta del territori espanyol que quedava en poder dels moros y que l' anavem perdent paulatinament després que s' havien apoderat de tota Espanya per resultes d' un sol fet d' armes: la batalla del Guadalet, en la que desset mil alarbs y berebers van derrotar l' exercit de tot l' imperi espanyol constituït pels atres feya trescents anys, per primera vegada en la vida del mon, com a nació independent. L' afront d' aquella derrota sols se pot comparar al de la qu' en Cuba ha experimentat recientment Espanya, quin exercit va capitular y va abandonar aquella rica possessió pochos días després d' haver desembarcat desset mil yanquis en les platjes de Santiago.

Y faig menció d' eixos fets, perque be voldria que no haguessen succehit, però devant de la veritat històrica considero més patriotich confessarla com a principi d' esmena, que no tancar els ulls a la realitat y proclamar irreflexivament com fan alguns, que 'ls espanyols son la gent més valenta y indomable de tot lo mon fanfarronada que si té veritable fonament, no 'ns cura de cap mal y si no 'n té 'ns posa mol en ridicol.

Castella anava cumplint son cometut a espentes y redolons, a pesar del estat casi permanent de lluyta civil en que vivia, mentres Aragó, que dos cents anys abans de la total expulsió de 'ls moros ja havia acabat sa faena netejant d' infels lo territori que a n' ella se li havia assignat, va dedicar sa forsa expansiva al desenrotll de sa marina mer-

cant y de guerra, fentse una potencia marítima y comercial de primer ordre, estendent son domini a les grans illes italianes y a bona part del continent en la mateixa Italia, y en Fransa (1) y sostenint airosament son pabelló en lluytes armades y diplomátiques en les nacions més poderoses d' aquell temps, com Fransa y les republicues del Nord d' Italia.

No dich aixó perque crega que la felicitat d' un poble consisteixca en les conquestes y en son engrandiment territorial, sino pera fer veurer a 'ls qu' aixi ho creuen, que desde eixe punt de vista no podria alegar cap dret de supremacia Castella sobre Aragó, perque eixa potencia, junts tots sos estats era més poderosa que l' atra. Y si li era superior en poderiu, no ho era menos en riquesa, en comers y en cultura literaria; puig la de Castella permaneixia en estat primitiu, cuan Aragó, ó més ben dit, Catalunya, la tenia ja en grau mol avansat, com se pot veurer confrontant las manifestacions literarias d' un y atre poble abans de refundres en una sola nació.

Pera l' unió d' Espanya, aumentats los estats de sos reys en los que va aportar Felip I, ab lo descubriment d' America durant lo regnat de 'ls reys catòlics, ab l' adquisició de nous territoris a Italia y successiva conquista de l' America central y meridional fetas en dit regnat y en lo del primer Carles, rey d' Espanya y quint emperador d' Alemanya, va arribar la nació espanyola a un grau de poderiu ab quin sols se poden comparà 'ls grans imperis qu' han hagut al mon, com lo romá, lo xinó, lo rús y l' inglés, ab la desventatja pera l' espanyol de la poca duració de son esplendor, puig que apenes adquirit, se va iniciar la decadencia.

Dos estats, de primer ordre, però que no excedien de 'ls llandes dels d' iguals condició dels contemporanis, ajuntantse en un sol, en la segona mitat del segle XV., van adquirir tal vigor, qu' en lo mitj segle següent (primera meytat del XVI), van convertir a Espanya, en quina nacionalitat s' havian refús, en un estat colós, sense rival en aquell temps y en cert modo en cap atre temps.

(1) Sabut es qu' Alfons V d' Aragó va ser rey de Napolis, trasmetent dit regnat a un fill seu y que una expedició d' almogansers va conquistar una part de Grecia.

En la segona meytat del segle XVI, pera conservar l' imperi espanyol l' esplendor adquirit, va tindre que gastar fins a extenuarla sa forsa vital interior, pero sense pérdrela en apariencia. En lo transcurs del segle XVII ja s' va fer patent l' anemia a que 'ls titànichs esforços anteriors havian portat a la nació puig va ser vensuda en moltes ocasions per sos enemichs; però donant una qu' atra vegada mostres de qu' encara era la mateixa qu' en lo segle precedent havia fet tremolá l' mon.

En lo segle XVIII va convertirse Espanya alternativament en miserable joguina de francesos, inglesos y alemanys, quedant reduida a objecte irrisori com a potencia militar.

Y per fi, en lo segle XIX, com a natural consecuencia de sa debilitat constitutiva, va perdre Espanya l' imperi colonial, quedant una nació menuda, pobla, atressada, inculta y humiliada fins a l' inconcebible, d' inferior, pero mol inferior condició a cada hu dels dos estats en qu' estava partida ans d' unir-se en lo segle XV para formar una sola nació; perque si be ara es més gran en extensió que cada hu d' aquells dos estats, hi ha que considerar qu' eixes en sos temps anaven a la par dels contemporanis de primer ordre en totas las manifestacions de poder y cultura, mentres qu' ara Espanya está baix del nivell de moltes nacions d' Europa y d' algunas d' Assia y America qu' en aquell temps no s' havien encara constituït en estat, ó no coneixien cap noció de la civilisació europea.

Tapemnos la cara pera no veure tanta miseria! Però qui n' té la culpa d' haver portat a Espanya a tal extrém de perdició?

Una crítica serena ho dexará entreveurer a qui estudie l' historia despullantse previament d' apasionaments, prejuhius y enamoraments irreflexius y rutinaris.

A. M.

Als Srs. Director y Redactors de La Veu de la Comarca

Molt benvolguts amichs y companys: En mitj del condol que sent lo meu cor per la malaltia que m' ha obligat a suspendrer la publicació de *La Veu de Tortosa*, la invitació de Vs., per un costat, y per l' altre los seus lloables desitjos en

prò de la causa de Catalunya, han dut, al ensemp que l' alegria a la meva anima perque 'l catalanisme no resta mut entre la gemada joventut de la comarca, lo convenciment al meu ànim de que no hem treballat a la babalá.

Era la idea que m' dominava y mes fortament m' entristia. Lo foch sagrat de la Patria no podia viure esmortuït devant de les tendencies unitaristes y dels corcats procediments d' aqueixa burocracia centralista; perxó al veurer revifat aquest caliu d' afecte y de germanor vers la reivindicació de la nostra personalitat, si bé veig buyda la Cadira d' Aragó, també estich persuadit de la puresa dels sentiments dels que pretenen, sino restaurarla ab tota la seva magnificencia, al menys dignificarla per mitj del amor que per llurs tradicions senten ó sentim los que 'ns movem y treballém pera enaltir y perpetuar ab mes fermesa aquelles glorioses gestes, soterrades ab los ossos y les cendres del magnanim Martí l' *Humá*.

Tantdebo poguessim aviat omplenar aqueix buyt y tornar a Catalunya lo que per dret divi y natural li correspon...

Consola, verament, la punyenta embranzida de LA VEU DE LA COMARCA y molt mes al recordar qu' aquesta ve disposada a replegar les forses escampades pels voltants d' aquesta nostra regió.

Ab lo convenciment, donchs, de que la campanya de LA VEU DE LA COMARCA coincideix ab les mires qu' han informat sempre a la sospepa *Veu de Tortosa*, al ensemp que m' afanyo a donarlos hi les gracies per l' atenció de fermho sapiguer, los hi envio mercés ben corals per la empresa patriòtica que s' proposen portar a cap.

Encar que sotmetentme a les prescripcions de la higie ne de la vista, al seu costat queda per tot lo que convinga a Catalunya, son affm. amich y company de causa.

Francesch Mestre y Noé
Tortosa 8 de Janer de 1903

Un enfado de Sant Pere

El Baró del Arn, després d' haver fet el darrer badall, trucava ab calma y dignitat a la porteria del Paradís. Sant Pere, coneuent ab l' manera de trucar, que demanava entrada una persona educada y distinguida, obri de bat a bat la portalada, saludant afectuosament al noble Baró, invitantlo a seure en els banchs de roure del apsent.

—Suposo que dureu els papers en regla,—observà 'l venerable porter; y el Baró del Arn, ficantse la mà á l' Infern de la casaca, en tragué uns patracols, que 'ls entregá á Sant Pere, dientli:—penso que estarán bé.—El pescador de Galilea se posá las ulleras, y veient que 'l document consistia en un certificat autorisat pel rector de la parroquia, feu un signe d' alegría. Deya aixís el patracol, «Home just y sornés en tot als preceptes de la iglesia, caritatiu, observador dels manaments de la lley de Deu, home savi, que aconsellava als pobres de franch, y encara 'ls donava diners pera pagar el seus deutes, home de humilitat exemplar, home rich que 's gastava tot lo que produhan las sevas rendas, en protegir empresas benéficas, com hospitals, convents y tota mena de fundacions religioses, varo sencer á qui no pogué temptar el dimoni, ni enganyarlo el món ni la carn, home en fi, qual vida sobre lo terra, fou una continua peregrinació en profit dels desamparats».

—Molt bonas recomanacions porteu, estimat Baró,—feu el venerable porter, quedantse dret y ab el protocol á la mà, mes ara tinch de fervos algunas preguntas:—En el vostre poble hi ha gaire gent?

—Unas vint mil ánimas.
—Y totas aquestas personas deuen seguir la moda del dia, ballar, renegar, blasfemar, emborraixarse, donar grans escándols, atropellarse pobres y richs, cometre grans injusticias, no es veritat?

—Sí, senyor, desgraciadament.
—Y els alcaldes, regidors, empleats, encarregats d'administrar justicia, diputats y tota mena de burócratas, que mangonejan la cosa pública, que fan y qui son?

—Casi tots son ímpios, farsants, hipócritas, lo més perdural que vosté pugui imaginar-se; viuen ab els suors del poble, á quin desmoralisan.

—Y els homes honrats, els que voleu la pau y la llibertat dels pobles, quan venen eleccions, sigan de la classe que 's vulga com vos porteu, que feu?

—La gent honrada, digué 'l Baró, un xich confús, no hi va á las eleccions, perque com sab que totas son farsa, la embusteria més gran, y la lladrejada més asquerosa, prefereix estarse á casa, sufrir y no barrejar-se ab els malvats.

Sant Pere posantse un poch serio y guaitantse al Baró de fit á fit per sobre las ulleras, continuá:

—Y aquesta onada de corrupció es molt gran? vull dir, si son mols els malvats, ó forman majoria?

—Majoria... ca... si son en petit número, però com cridan tant y tot ho esvalotan, tot el dia s' agitan y corren d' assí y d' allá, sembla que son mols. Després, ab las amenazas fan por á tothom; d' aquí que la gent d' ordre s' estiga á casa á treballar y no 's vulga barrejar ab la murrialla.

—Y vos, noble Baró, no podiau ser alcalde ó diputat alguna volta ó influir perque vinguessin bons jutges?

—Si senyor; lo primer m' era molt fácil, però sempre vaig fugir d' aquestas tritulcas, per horror á la fanguera, que tot ho enmatzina y empestifa.

—Pero vos podiau posarhi poch ó molt de fré á n' aquest desgavell del dimoni...

—Veurá... tot sol, poca cosa podia ferhi: ademés aixó exigia un sacrifici superior á mas forsas, no n' hauria tret profit...

—Y á las eleccions, vull dir, á votar el candidat de bé hi anavau may?

—Hi vaig anar alguna volta, però com la gent de bé perdé sempre,

malgrat y esser la majoria, allo no podia suportarse. Rompí las urnas, gurrotejavan als contraris, insultavan, feyan votar els morts del cementiri y encara que poch, resultavan sempre ab gran majoria.

Sant Pere donava mostrás d' impaciencia, y cambiant el tò, fins llavors suau, per un de més violent y excitat, cambia també de preguntas.

—Y vos distingit Baró del Arn quina vida us feveu?

—La vida... la vida corresponent al meu estat... es dir... vaja... bona vida.

—Y pahiau bé?
El noble Baró completament desconcertat, extranyava moltíssims tals preguntas y entre confós y avergonyit, contestá que sí, que pahia bé.

—Y tingúreu may por del cólera, insinuá Sant Pere, cada volta ab la cara més seria y l'accent més sever?

El Baró del Arn no sabia que respondre, ni esperava una tanda de preguntas tan extranyas ó impensadas, però com no havia dit may una mentida, respongué: No senyor... es dir... si alguna vegada 's presentava 'l cólera en el meu poble, jo me n' anava ab tota la familia cap á las propietats de la Sardenya, com era molt natural, però donant abans ordres als majordoms, que distribuissin las almoínas corresponents, y socorreguessin las necessitats, tan com permetés la meva renda.

Sant Pere donant dos ó tres toms per la porteria, el cap baix y una mà posada sobre la barba, feya petar las sandalías sobre l' enrajolat y se coneixia que estava nerviós.

Al últim se girá tot rodó, de cara al Baró del Arn y li digué: Segons vostra propia confessió, resulta que menjavau molt bé, que pahiau admirablement y que donant als pobres lo que reportavan nostras rendas, fugiau de mals de cap y disgustos. Es dir, que haventvos colocat Deu en una posició envejable, pera fer un gran bé á l' humanitat, us heu limitat ó contentat a anar al Cel del llit estant, sense sacrifici, sense lluita. En quant á donar als pobres, á convents y fundacions religiosas necessitadas, heu obrat molt bé, perque precisament la renda era seva y no vostra, en proba que fa poch minuts us han obligat á deixarla: podeu dir que erau bon administrador del patrimoni, que erau un home de bé á carta cabal á la vista del món. Ab aixó figureuse com hauria anat en el municipi, si vos ficantvoshi haguessiu administrat allá.

Sou responsable com tots el homes de bé del vostre poble, de la perdició del mateix, de la ruina y de la postració en que 's troba; y 'yau el cambi dels temps, el nou camí que prenen els errors, y no sabiau aprofitarvos-en, á la casa que era vostra, heu deixat las magnificas pastorals del doctor Morgades referents á las eleccions, y encara no les heu llegidas, deviau combatre ab las armas que dona l' enemich, deixar la rutina y la preocupació, y ficarvos á la fanguera, eixintne net, provar tots els medis lícits, lluitar contra 'l mal en el terror més escabros que 's presenta, no cedir als contraris del ordre social ni un pam de terror, emplear en eixa tasca la vostra activitat, totas las forsas, y si convenia la mateixa vida, no dormir, quan el dimoni vetlla sempre. Si vos y tots aquets que 's diuen homes de bé, haguessiu obrat aixís, no 'n viudria poca de gent del vostre poble á tustar aquí; però ara, ja fa mols anys que no 'n ve cap, perque 'l dimoni se 'ls emporta al moment de fer el darrer bada l. Que heu fet pera tranre la onada de purria y podridura qual fetor arriba fins als núvols? Heu faltat als devers de ciutada honrat; heu fugit de la lluita eterna contra

'l mal que 's presenta cada cop d' una manera diferent, però sempre difícil, heu refusat el calvari perque crucifica; no vos heu atrevit a portar la creu per masa pesanta. Si no fos pel certificat del senyor Rector, jo vos diria que no podeu pas entrar en aquet Regne, mes ara tampoch puch assegurar-ho, he de consultar á Nostramo aquest cas, que no es pas el primer.

Sant Pere, ab el patracol á la mà obri la segona porta y se ficá Cel endins, deixant al Baró del Arn, fadigat, aclaparat, ab el cap ple de remordiments, pensant en las personas del seu poble que 's perdian per culpa d' ell, y al mateix temps esperant ab temensa, la sentència que dictaria 'l jutge inapelable, del Tribunal Suprém.

Al cap de curta estona eixí 'l venerable porter, insinuant al pobre Baró, que era condemnat a estarse al Purgatori fins al día del judici final.

El sentenciast' alsá, se despedí humilment, acatá 'l fallo de Deu, y entrant per altre corredor s' encaminá vers el Purgatori.

Sant Pere, tot enfadat, rebaté 's patracols del Baró sobre la taula, boy murmurant: Sempre 'lo mateix... catòlics de pega... gent de missa y boca... de conveniencia... que 'ls hi te més compte 'l paidor que 'l bé del pròxim.

JOSEPH BERGA

NOTICIES

La Redacció saluda respectuosament al Excelentíssim é Ilustríssim Sr. Bisbe D. Pere Rocamora, al igual que á las demás Autoritats, tan Civils com Militars, al costat de las quals estará sempre.

Saluda també á la premsa regionalista, á la que desde ara s' ofereix per ajudarla en la mida del seu esforç per la defensa de la Patria; y á la premsa local també se dirigeix saludant-la y oferintse per apoyar tot lo que siga en bé de la comarca.

La diada dels Reys va celebrarse ab molta pompa y solemnitat en la Capella de Pimpi, ab las tradicionals festas religiosas y profanas, las que 's vegeren mol concorregudas aprofitant lo dia de primavera que feya.

En los oficis divins, predicá mossen Rafel Algueró, que fou escoltat ab molta atenció per sos oyents, ja que 'ls parlá en tortosí, rompent la costum dels altres anys que se 'ls predicava en castellá.

Lo mateix dia y á la mateixa hora, lo Reverent Mossén Bellpuig, parlant en tortosí al devant de lo més escullit del poble de Tortosa, se dirigia als noys y noyas, explicantlos la festa que tenia lloch per repartirlos las joguinas que la Caritat havia recullit.

Poch á poch la rahó va obrintse pas, puig es molt natural parlar en lo mateix llenguatge en que pensan tan los que escoltan com lo que parla.

Aqueixos dies havém tingut lo gust de saludar als nostros benivolguts amichs y companys de causa en Ramon Casamada y en Pío Fatjó, il·lustrat Catedratic de la Universitat de Barcelona lo primer y distingit advocat de la mateixa ciutat lo segon.

Ha mort Sagasta.
No es aquesta l' hora de les reconvençions; però podem dir qu' Espanya en general li deu ben poch, y Catalunya menos.

Deu l' haja perdonat.

Lo dissapte darrer passat, després de llarga y traydora malaltia, qu' ha fet impossible los recursos de la ciencia y 'ls poderosos auxilis de la familia, va entregar son ánima á Deu la aixerida y candorosa Senyoreta D.ª Mercé Porcar y Riudor, filla de nostre respectable amich Excm. Senyor D. Manel Porcar y Tió qui, seguint las costum de la ciutat comtal, va tindre que presidir lo dol, en l' acte de l' enterro, acompanyat del seu fill D. Manel, de sos gendres D. Manel Balaguer y 'l Dr. D. Joan Farnés, y del Reverent Rector de la Mercé Dr. Valls.

Les simpaties de la distingida familia del Senyor Porcar y les que comptava la malaguanyada joveneta, se varen posar de relleu en la imponent manifestació que acudí al fúnebre acte, composta de totes las classes socials de Barcelona.

Conegudes les virtuts de l' angelical difunta no es extrany l' immensa pena que sent avuy la seva atribulada familia, á quin condol unim, també, nosaltres la expressió del nostre sentiment mes coral.

Al pregar á Deu per s' ánima, recomaném á la distingida familia del Sr. Porcar la resignació cristiana, la que tan contribueix á endolsir les amargueses en les grans tribulacions.

A. C. S.

En lo número pròxim comensarém la publicació de la *Historia de Tortosa* de D. Francisco Martorell, en forma de folletí encuadernable.

Lo local que ocupa el «Centro Excursionista de Catalunya» será transformat gracias á les importantissimes obres de reforma que 'l propietari del edifici social, senyor Montaner, se proposa realisarhi. Lo més capdal es que las tres columnas del peristil del temple de Hércules quedarán al mitj d' un pati visibles de dalt á baix; se descobrirá una airosa galeria gòtica; l' associació s' instal·lará en lo pis primer en lo que hi haurá una gran sala de 17 metros pera la celebració de tota mena d' actes propis dels fins socials; ample y desahogat local pera biblioteca; arreglo del pati

y baixos pera museu y moltes altres millores en la fatxada, que convertirán aquell local en un monument digne de l' associació y de la ciutat de Barcelona,

La grandiositat del local, que ocupará 'l Centre Excursionista de Catalunya, permetrà la cabuda de centenars de persones en tots los actes socials que tan criden la atenció.

Aixó farà que ingressin com a socis moltes persones que fins ara no ho havien fet per la insuficiencia del local.

Las eleccions vinentas, serán esclat de l' idea nova, la lluita dels principis autonomistas contra 'ls centralistas, el món que vé contra 'l món que cau. No solsament á Barcelona será la lluita: á Girona, á Tarragona, á Manresa, á la Seu, á Balaguer, á Figueras, y Vilafranca, á la Bisbal, á Mataró, al Vendrell, á Olot y en altres districtes s' ajuntan las forsas autonomistas pera combatre el caciquisme y el *cunierisme* que tenen arrendat al Govern central l' us y l' abús dels districtes. Malgrat l' influencia gubernativa, la falta de costum d' votar, y la dominació cacichs de tota mena serán els autonomistas cedors y la minoria nista será ben respectant per son valer com per son número.

Alla á Madrid farà sentir potentia la veu de Catalunya, las sevas aspiracions, els seus desitjos, la necessitat del día, l' esperansa pera 'l demá; allá defensará sense arreglos traidors ni conviencias deshonorosas, l' ánima y el pa de Catalunya; allá vigilará al poder executiu y encaminará el legislatiu; allá cumplirá, com fins ara, el sagrat dever imposat pels electors.

Lo local del «Centro Excursionista» ha sigut visitat aquets dias per numerós publich, desitjos d' admirar la magnífica colecció de fotografies de les mellors obres del eximi escultor don Agustí Querol, dedicades per nostre país á casi totes les societats de Tortosa y als seus presidents, y á bon número d' amichs particulars.

Lo senyor Querol ha volgut demostrar una vegada més lo carinyo que per Tortosa sent y 'ls grats recorts que guarda del seu últim viatge á nostra ciutat.

La exposició continuarà oberta al publich fins lo dia 18 del corrent mes.

Tortosa: Imp. Foguet, P. Hospital

MORESO

Gran botiga de calsat de totes classes

SABATES Y BOTINES D' IVERN

Confecció esmerada pera 'ls que tenen los peus delicats.

Casa fundada l' any 1866.

PREUS FIXOS VENTES AL CONTAT.

PLASSA DE LA SEU Y ARCH DEL ROMEU
TORTOSA

Libreria fundada l' sigle XVIII

Francesch Mestre TOROSA

PUBLICACIONS CATALANES:

- Obres de Mossen Jascinto Verdaguer
- » Tomés A. Rigault
- La Santa Missa—llatí y catalá—pasta 1 peseta
- Lo catalá devot—nou devocionari—pasta 1 peseta
- Los set diumenges de San Joseph—pasta 1 peseta
- » rústica o'50 peseta
- Doctrina cristiana—cartonet—o'50 peseta

DEPOSIT DE PAPERS, CROMOS Y ESTAMPES

INCREDIBLE VERITA

Unica y veritable ocasió para gastar los quartos com cal en regalos d' importancia, quin valor supera sempre al seu cos. Objectes d' or de lley garantizat (18 quilats) y enlluernadors brillants, químicament perfectes, de més válua, per son constant esplendor y llimpiesa, que 'ls verdaders. Descomposició de llum; llimpiesa, lapidació perfecta, imitarió maravillosa.

5.000 pesetas

á qui distingeixi aquestos brillants Alaska dels lleugers. Gran Premi en la Exposició de Paris

Anell pera home, or brillant 50 ptas.
» » brillant molt gros 100 »
Agulla pera home. » 25 »
» » » 50 »

Anell pera senyora ó senyora. » 25 »
Arracades (parell) pera senyora. » 25 »
Arracades (parell) pera senyora. » 50 »
Arracades (parell) pera senyora brillant molt gros 100 »
Arracades (parell) pera noyas (verdader regalo) 25 »
Medallas oro de ley, en la efigie de la Purissima, esmalte de Florencia; y brillant Am: Alaska 100 »

S' cavián per correu franch de tot gas to, en caixetas certificadas y declaradas mercancias; pera tota Espanya é Illas. No se servirá cap pedido que no siga antes convengut el pago. Pera la mida de les anells basta pendrer en un fil la grosaria del dit. No s' fan desquents; no s' donen representacions ni s' envien mostrars, Gratis y Franch el Catálogo Ilustrat. Al comprador que no estiga conforme ab la mercancia si li tornaran los quartos totseguit. Dirigirse al representant general y únic de la Societat d' Or y Brillants. Am: Alaska, G. A Buyas, Corso Romano 104 y 105, Milán. (Italia)

Academia de Francés

Al carré Mayió de Santiago, 8, (Remolins) hi ha obert desde l' primé del actual un colegi de Francés pera señorettes dirigit per la ilustrada Profesora Mll. Caroline Ciel, l'x alumna de un dels principals centros de enseñanza de Paris.

A neste Colegi trobarán les alumnes una enseñanza sólida de francés, tan teórica com en la práctica.

Dita profesora á petició de les families que ho desitjen se traslladará á domicili.

Pera mes informes dirijirse á dit Colegi, carré de Santiago, 8 (Remolins); desde les nou del matí, hasta les set de la tarde.

COMADRONA

S' ha traslladat al carré de S. Antoni 1 y Vall 2, la intelligent madrina, donya Maria Adela Vidal, la que té l' honor de participarlo á sa clientela y al publich en general.

S. Antoni 1 y Vall 2 - Tortosa.

ARTHUR MESTRE

Gran surtit de Petaques, Paraygües, Pipes, Parasol, Bastons, Colls, Punys, Mitjes, Mitjons, Juguets, Puntilles, Brodats, Perfumeria, Acordedons, Objectes pera regalos, y tota clase d' articles pera barbers.

GRAN SURTIT DE QUARTINES JAPONESAS EN CARTO DE TOTES MIDES Y VENTALLS DE TOTES CLASSES, CÓRBATES, QUINCALLA, GUANTS, etc.

Carrés d' En Carbó 11 y 13 y Pescadors 1. TORTOSA.

A. OLIVERES

METJE

Ex-alumne del Hospital de Paris.

Ex-ajudan de la Clinica de malalties dels ulls del Dr Galezowski.

CONSULTA DE 11 A 1 Pasaje Franquet, Pral. TORTOSA

Drogueria Perfumeria

ULTRAMARINS GOMESTIBLES Y COLMADO

Vda. de F. Canivell y Sala

Angel, 6 y 8.-TORTOSA

Complet surtit en

- Pastes pera sopa lleugeres de Mallorca.
- Conserves de totes classes
- Abadeijo 1.ª, coa foradada
- Manteques
- Formatjes
- Embutits
- Fiambres

- * Sucres
- * Cafés
- * Cacaos
- * Thés
- * Chocolates
- * Bombons
- * Galletes y biscuits
- * Aixarops y horchates

- * Articles fotogrífichs
- * Productes químichs
- * Aigües minerals
- * Especifichs nacionals y estrangers
- * Colors y barnisos
- * Broches y pinsells
- * Barnis mineral

- * Carburo de calci
- * Petróleo refinat
- * Explosius, meches y perdigons
- * Abonos
- * Sofres
- * Sulfat de coure
- * Llavós

Vins de taula, generosos y champanys

Licors del pays y extrangers

Disponible

Disponible

Disponible